

Naar de Faeröer om Mikines te zien

Voor het eerst krijgt een Faeröerse schilder een tentoonstelling in Museum Belvédère in Oranjewoud. Directeur Han Steenbruggen aast op een aantal belangrijke werken en reisde daarvoor naar de Noord-Atlantische eilandengroep.

KUNST

.....
Jan Ybema

Kunstenaars die zich hechten aan hun omgeving en dat in hun werk tot uitdrukking brengen, „dat is mijn stokpaardje”, vertelt Steenbruggen in een van slechts een handjevol sfeervolle café-restaurants in Tórshavn, de gemoedelijke hoofdstad van de Faeröer, onder één dak met de boekhandel.

Verbondenheid met het landschap van de eigen omgeving is precies wat spreekt uit zo’n beetje elk werk van de Faeröerse schilder Sámal Joensen-Mikines (1906-1979), die geldt als de grootste schilder van de eilandengroep. „Arno Brok attendeerde me erop. Ik had er eerlijk gezegd niet al te hoge verwachtingen van, maar toen hij me werken liet zien, dacht ik ‘verdorie, dat is goed spul voor ons’.”

De figuratief-expressionistische Mikines groeide op op Mykines, het afgelegen, meest westelijke eiland van de archipel, dat een thuis biedt aan talloze zeevogels, maar aan slechts een handjevol mensen. „Ook al moest hij naar Kopenhagen voor zijn opleiding en om werken te verkopen, hij bleef zijn leven lang dat eiland schilderen. In zijn werk voel je het verlangen naar thuis.”

Steenbruggen vergelijkt het werk met dat van Gerrit Benner, „die, weliswaar abstracter, ook altijd het Friese landschap als onderwerp heeft gehouden, in een tijd dat moderne kunstenaars die thematiek maar sukkelig en traditioneel vonden. Maar deze jongens [Mikines en Benner, red.] bleven verbonden met dat landschap, terwijl ze zich wél een internatio-

nale stijl aanmaten. Dat vind ik mateloos interessant.”

Werken verzamelen

Museum Belvédère is onder leiding van curator Albert Oost al een poos bezig om werken te verzamelen voor de Mikines-tentoonstelling, onder meer uit musea in Denemarken en uit de privécollectie van de familie van de schilder. Maar tal van werken hangen in instellingen op de Faeröer, waaronder Listasavn, het nationale kunstmuseum.

Wie een soort Rijks- of Fries Museum verwacht, komt bedrogen uit. Listasavn is gevestigd in een ietwat verouderd gebouw en na afloop van je bezoek is de koffie een kwestie van zelfbediening. Wel is het museum, net als Belvédère, fraai ingepast in een parkachtige omgeving. Een trefende keus is dat de tentoonstellingsruimtes zijn ingedeeld naar kenmerkende aspecten van het Faeröerse bestaan, zoals wol, steen en vis: de getoonde werken sluiten daarbij aan.

Steenbruggen ging er langs om de schilderijen te zien die al op zijn lijstje stonden én om te kijken of hij van Listasavn nog ándere schilderijen in bruikleen wil en kan krijgen. „Ik heb een aantal topstukken gezien die ik er toch wel graag nog bij wil hebben”, vertelt hij na zijn bezoek. „Ik heb goede hoop dat we twee schilderijen kunnen krijgen die nog niet op ons lijstje stonden.” Oud-directeur en Mikines-kenner Nils Ohrt zegde toe dat een belangrijk artikel van zijn hand vertaald mag worden voor de tentoonstellingscatalogus.

Ook het gemeentehuis in Tórshavn is een *Fundgrube* van kunstwerken

Directeur Solveig Hanusardóttir Olsen (links) van Listasavn, het nationaal kunstmuseum van de Faeröer in Tórshavn, vertelt Han Steenbruggen van Museum Belvédère over het schilderij *Teir leggja av landi* (Ze varen uit, 1937-1938) van Sámal Joensen-Mikines. Foto: Provincie Fryslân

ontdekte Steenbruggen toen hij daar tijdens een werkbezoek werd rondgeleid met de andere leden van een delegatie van Friese bestuurders en vertegenwoordigers van culturele en taalinstellingen. De gemeente is

eigenaar van 2300 kunstwerken, waarvan er veel worden getoond in de zalen van het raadhuis. Een daarvan is een tafereel van Mikines van de traditionele griendenjacht – een jaarlijks bloederig specta-

kel waarbij grienden met bootjes in het nauw worden gedreven in een baai en daar vanaf het strand worden gedood. „We kunnen dit waarschijnlijk te leen krijgen. Daar ben ik heel blij mee.”

Mooie toegift

Toen aanvoerder van de delegatie en commissaris van de Koning Arno Brok op het gemeentehuis ter ore kwam dat er ook in het gebouw van de Faeröerse bank nog tal van Mikines’ werken te vinden zijn, legde hij onmiddellijk zijn bestuurlijke gewicht in de schaal en wist via een gemeenteambtenaar wiens dochter bij de bank werkt – de lijntjes zijn altijd kort in een kleine gemeenschap als de Faeröer – nog diezelfde middag een treffen te arrangeren zodat Steenbruggen de werken daar kon bekijken.

„Dat was een mooie toegift, hoor. Het hing daar óók vol met schilderijen”, vertelt de museumdirecteur na zijn bezoek. Onder de pakweg acht werken van Mikines waren er zelfs bij die Steenbruggen nog helemaal

Wie een soort Rijks- of Fries Museum verwacht, komt bedrogen uit

niet kende. Een stuk of vier hoopt hij naar Oranjewoud te kunnen krijgen. „Bijvoorbeeld een heel los geschilderd werk. Je ziet hoe gevangen walvissen worden verwerkt op het strand en op de achtergrond zie je een groep mensen die de traditionele kettingdans uitvoert.” Die combinatie van moderne economie en folkloristische traditie trok Steenbruggens aandacht. „Daar heb ik lang voor gestaan.”

De komende weken moeten de onderhandelingen over de laatste schilderijen tot een uitkomst leiden en wordt de longlist van schilderijen bijgeschaafd tot een definitieve lijst van „hooguit een stuk of vijftig” werken. De tentoonstelling *Samal Joensen Mikines – Always the Sea* is vanaf 11 oktober te zien in Museum Belvédère.

Een groep Friese bestuurders, ambtenaren en vertegenwoordigers van cultuur- en taalinstellingen was onlangs op werkbezoek op de Faeröer om zich te informeren over het taalbeleid en het culturele leven aldaar, het *Friesch Dagblad* was er op eigen gelegenheid bij

Archipel in de Noord-Atlantische Oceaan

De Faeröer (ofwel ‘Schapeneilanden’) tellen zo’n achttien eilanden, samen even groot als Flevoland, met 55.000 inwoners, van wie zo’n twintigduizend in hoofdstad Tórshavn. De archipel op 62 graden noorderbreedte valt onder Dene-

marken maar hoort niet bij de EU en heeft sinds 1948 een grote mate van zelfbestuur. Officiële talen zijn het Faeröers (nauw verwant aan het IJslands) en het Deens. Er wordt betaald met de Deense kroon. Meer dan 80 pro-

cent van de bevolking behoort tot de Evangelisch-Lutherse Kerk. Er leven zo’n 70.000 schapen op de Faeröer, maar de voornaamste bronnen van inkomsten zijn de visserij en viskwekerij, goed voor 95 procent van de export.

Bijna alle voedsel en goederen worden geïmporteerd, uit of via Denemarken. De gemiddelde dagtemperatuur is 6 graden in januari en 13 graden in juli. Het blijft droog op zo’n honderd dagen per jaar. Met 840 zonuren hoort Tórshavn tot de

somberste plaatsen ter wereld. Het landschap is ruig, kaal en bergachtig (de hoogste top is 882 meter) met voornamelijk grasland en amper bomen. Van de acht grootste eilanden zijn er zeven via tunnels met elkaar verbonden.